

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньої програми
 Тетяна БОЙКО
«04» вересня 2023 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри
 Тетяна БОЙКО
Протокол засідання кафедри
Лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
від «04» вересня 2023 року №1

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **САДОВО-ПАРКОВЕ ТА ЛАНДШАФТНЕ БУДІВНИЦТВО**

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма – Садово-паркове господарство

Спеціальність – 206 Садово-паркове господарство

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Кропивницький – 2023

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Садово-паркове та ландшафтне будівництво
Факультет	Рибного господарства та природокористування
Назва кафедри	Кафедра лісового та садово-паркового господарства
Викладач	Лекційні заняття викладає: Демет'єва Ольга Іванівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства Практичні та лабораторні викладає: Лавриш Вікторія Юріївна, асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства, здобувач ступеня доктор філософії
Контактна інформація	o-dementeva@ukr.net viktorija_omelianova@ukr.net kaf_lis@ukr.net
Графік консультацій	вівторок, четвер 14.00 – 16.00 на онлайн платформі ZOOM за посиланням: https://us05web.zoom.us/j/8680902877?pwd=UmF0VWFpU0dUcFNiV3B2M3lWQWhaZz09
Програма дисципліни	є
Мова викладання	українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	Дисципліна «Садово-паркове та ландшафтне будівництво» є обов'язковою компонентою у підготовці майбутніх фахівців лісового господарства та садово-паркового господарства». Опанування курсу «Садово-паркове та ландшафтне будівництво» полягає у засвоєнні теоретичних основ садово-паркового та ландшафтного будівництва з урахуванням факторів міського середовища та біологічних властивостей дерев'янистих і трав'янистих рослин, питань підготовки територій для будівництва садів і парків, догляду за насадженнями та їх формуванням, особливостей організації садово-паркових робіт на різних об'єктах, а також формування принципів побудови комплексної зеленої зони міста, її складовими елементами.
Інформаційний пакет дисципліни	http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/course/view.php?id=751&notifyeditingon=1

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Формування у здобувачів містобудівного світогляду, направлено на вирішення таких важливих проблем, як охорона і раціональне перетворення природи, гармонійне перетворення жилого, виробничого, рекреаційного середовища, нейтралізація наслідків урбанізації засобами ландшафтно-архітектури; засвоєння основ садово-паркового проектування; набуття теоретичних знань та практичних навичок з озеленення територій міст на основі принципів ландшафтно-архітектури, правил та норм містобудівного характеру.
Завдання вивчення дисципліни	В результаті вивчення курсу «Садово-паркове та ландшафтне будівництво» здобувачі опановують знання про: - проектно-кошторисну документацію на різні садово-паркові об'єкти; - особливості підбору садивного та посівного матеріалу, специфікації садово-паркового обладнання та споруд; - складання планів-графіків проведення робіт з урахуванням послідовності їх проведення та сезонності виконання;

- реалізацію планів та проєктів садово-паркового будівництва.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу

Загальні	<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-3. Здатність цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК-6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>ЗК-11. Навички здійснення безпечної діяльності.</p> <p>ЗК-12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>
Спеціальні (фахові)	<p>ФК-1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).</p> <p>ФК-3. Здатність проектувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства.</p> <p>ФК-4. Здатність формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства.</p> <p>ФК-6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.</p> <p>ФК-7. Здатність проектувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства.</p> <p>ФК-9. Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства.</p> <p>ФК-10. Здатність проводити інвентаризацію зелених насаджень.</p> <p>ФК-11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.</p> <p>ФК-12. Здатність розробляти концептуальні та інноваційні проєктні рішення з планування комплексних зелених зон міста, об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну зовнішнього середовища.</p> <p>ФК-14. Здатність застосовувати знання екологічних і морфо-біологічних особливостей та розуміння фізіологічних процесів вирощування декоративних рослин відкритого і закритого ґрунту для розв'язання виробничих технологічних задач.</p> <p>ФК-15. Здатність обчислювати та обробляти дослідні дані, пов'язані із інформацією вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин, проектування, створення та експлуатації компонентів рослинних угруповань та інженерно-</p>

	<p>технічного обладнання в об'єктах садово-паркового господарства.</p> <p>ФК-16. Здатність розв'язувати коло проблем та задач під час вирощування декоративних рослин та формування садово-паркових рослинних угруповань.</p> <p>ФК-17. Здатність управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.</p>
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН	<p>ПРН-2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p> <p>ПРН-3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.</p> <p>ПРН-4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.</p> <p>ПРН-14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.</p> <p>ПРН-15. Організувати результативні та безпечні умови праці</p>

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	2023-2024 н.р.
Семестр	восьмий
Курс	четвертий
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	Обов'язкова компонента ОК 32
Пререквізити	<p>Базовими дисциплінами для засвоєння дисципліни «Садово-паркове та ландшафтне будівництво» є «Ботаніка», «Фізіологія рослин», «Ґрунтознавство», «Основи екології», «Дендрологія», «Декоративна дендрологія», «Лісова фітопатологія».</p> <p>Базові знання дисциплін розширюються і уточнюються згідно специфіки спеціальності «Садово-паркове господарство». Теми, знання яких є первинними: «Екологічні групи рослин по відношенню до основних екологічних факторів», «Життєві форми рослин», «Рослинність земної кулі», «Морфологічні ознаки та особливості деревних рослин. Діагностичні ознаки деревних рослин (форма крони, галуження, кора, листки, репродуктивні органи)», «Поняття про ареал виду», «Хвороби та листя хвої», «Судинні ракові хвороби декоративних рослин», «Шкідники декоративних рослин».</p>
Постреквізити	Знання з дисципліни «Садово-паркове та ландшафтне будівництво» є базовими для дисциплін «Дизайн ландшафту», «Дизайн квітників», «Озеленення населених місць», «Дендропроєктування».

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	5 кредитів 150 год., з яких 60 год. аудиторних занять, з них 24 год. лекцій, 40 год. практичних, 10 год. лабораторних занять та 76 год. самостійної роботи.
Лекції	24 год.
Практичні / Семінарські	40 год.
Лабораторні	10
Самостійна робота	76 год.
Форма підсумкового контролю	8 семестр – екзамен

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	комп'ютерні програми «Наш сад Рубін 9.0», Realtime Landscaping Architect
Обладнання	інтерактивна дошка, проектор, екран, комп'ютер

8. Політика курсу

Загальні вимоги	Здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно працювати під час практичних занять, брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатись до активних форм навчання. Заохочується робота у наукових гуртках, підготовка тез доповідей та участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей, участь у конкурсах наукових робіт тощо. Навчальний курс включає самостійну роботу здобувачів, яка може бути забезпечена бібліотечним фондом університету та кафедри. В умовах дистанційного навчання, передбачений більш високий ступінь самостійності здобувачів, відповідальності за набуті знання та самодисципліни.
Політика щодо дедлайнів і перекладання	Письмові роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (можливо вказати – 40% від загальної суми балів за конкретне заняття). Перекладання проходить в індивідуальному порядку на консультаціях, згідно графіку консультацій викладача (в разі дистанційного навчання можливо відпрацювання через електронні платформи).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. Процедура відпрацювання попушених занять з об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування). Не запізнюватись на заняття. Дотримуватись техніки безпеки. Завчасно ознайомлюватись з темою практичної роботи. Пропущенні заняття відпрацьовувати у встановлений викладачем час.
Політика щодо виконання завдань	Позитивно оцінюються відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність. Під час підготовки до практичних занять виконання самостійної роботи необхідно спиратись на конспект лекцій та рекомендовану літературу. Водночас вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення тем дисципліни
Академічна доброчесність	Роботи здобувачів є виключно оригінальним дослідженням чи міркуванням. Будь-яке списування або плагіат (використання, копіювання підготовлених завдань та/або розв'язання задач іншими здобувачами) тягне за

собою анулювання зароблених балів. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час підсумкового контролю, виконання контрольних робіт заборонено. Списування під час контрольних, тестових робіт та протягом іспиту заборонено.

9. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб.	сем. / пр.	СР	
Змістова частина 1 Озеленення територій згідно їх функціонального призначення							
1	Тема 1	Ландшафтно-планувальна організація населених місць	2		2	6	5
2	Тема 2	Історичний обсяг садово-паркового мистецтва	2		2	6	5
3	Тема 3	Елементи озеленення території	2		4	6	5
4	Тема 4	Проектування насаджень загального користування	2		4	6	5
5	Тема 5	Проектування насаджень обмеженого користування	2		4	8	5
6	Тема 6	Проектування насаджень спеціального призначення	2		4	8	5
	ПК ЗЧ 1	Письмова контрольна робота					20
Змістова частина 2. Особливості озеленення сільських та міських територій							
6,7	Тема 7	Озеленення сільських населених пунктів	2	2	4	6	5
8,9	Тема 8	Система озеленення сучасного міста	2	4	4	6	5
10	Тема 9	Основні принципи композиції зелених насаджень	2	4	4	6	5

11	Тема 10	. Рослинний матеріал в садово-парковому та ландшафтному будівництві.	2		4	6	5
12	Тема 11	Малі архітектурні форми в садах і парках	2		2	6	5
13,14	Тема 12	. Агротехніка садово-паркового будівництва	2		2	6	5
	ПК ЗЧ 2	Презентація проекту озеленення з доповіддю.					20
Сума			24	10	40	76	100

10. Форми і методи навчання

Лекція	Під час лекцій використовуються інформаційно-повідомляючий, пояснювально-ілюстративний, пояснювально-спонукальний, проблемний методи викладання теоретичного матеріалу. Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням наочного матеріалу, опорного конспекту, лекції візуалізації з використанням мультимедійних технологій Словесні методи навчання: пояснення (інформаційно-повідомлювальне, інструктивне-практичне, пояснювально-спонукальне, система зображально-виражальних засобів. Словесний метод (лекція – вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням наочного матеріалу, опорного конспекту, лекції візуалізації з використанням мультимедійних технологій Наочні методи навчання, ілюстрування
Практичні /Семінарські	Практичні заняття передбачають усні доповіді студентів, бесіду, аналіз наочного матеріалу, робота зі створення проектів озеленення та реконструкції садово-паркових об'єктів в комп'ютерній програмі «Наш сад Рубін 9.0».
Лабораторні	Під час лабораторних робіт використовуються інформаційно-повідомляючий, пояснювально-ілюстративний, пояснювально-спонукальний, дослідницько-пошуковий, проблемний методи викладання теоретичного матеріалу, спостереження за об'єктами в природі, створення проектів реконструкції та озеленення в комп'ютерних програмах
Самостійна робота	Самостійна робота передбачає роботу здобувачів з літературними джерелами, пошук інформації та її обробка – робота у мережі Internet тощо; робота з електронними носіями інформації – електронні підручники, медіатека, аудіо теки, комп'ютерних програм тощо; експериментальна робота під час практики; творче застосування знань і вмінь для підбору асортименту деревних рослин для різних об'єктів озеленення та стійких та високопродуктивних деревних насаджень в різних екологічних умовах.

11. Система контролю та оцінювання

12. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1 Алексєєнко М.В. Проектування об'єктів зеленого будівництва: конспект лекцій. Іллінець, 2016. 97 с. 2 Сударікова Ю. Екзотичні дерева, кущі та ліани в Ландшафтах України. К.: ТОВ «Інжиніринг», 2019 – 336 с. 3 Кучерявий В.П. Історія ландшафтної архітектури. Підручник. – Львів «Новий світ – 2000», 2018 – 702 с. 4 Кучерявий В.П., Кучерявий В.С. Озеленення населених місць. Підручник. Львів «Новий світ – 2000», 2019 – 666 с. 5 Кучерявий В.П. Ланшафт та архітектура: Підручник. Львів, 2018. –521 с. 6 Мауер В.М., Пінчук А.П., Бобошко-Бардин І.М., Косенко Ю.І. Декоративне розсадництво: підр. – 2-е вид, стер. / В.М. Мауер, А.П. Пінчук, І.М. Бобошко-Бардин, Ю.І. Косенко К.: Профкнига, 2019. – 296 с.
Додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бойко Т.О., Дементьєва О.І. Екологічні основи створення зелених насаджень на територіях загальноосвітніх закладів міста Херсона // Таврійський науковий вісник. – Вип. 100, Том 2. – Херсон, 2018. – С. 220-229. 2. Дементьєва О.І., Бойко Т.О., Омелянова В.Ю. Особливості озеленення об'єктів спеціального призначення на прикладі меморіального комплексу загиблим воїнам // Таврійський науковий вісник. – Вип. 106, Том – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – С. 262–267 (0,31 др.арк.).

3. Бойко Т.О., Дементьева О.І. Особливості створення проекту реконструкції та озеленення територій загальноосвітніх навчальних закладів. Таврійський науковий вісник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2019 – № 108. – С. 207–217.(1,0 друк. арк.)
4. Дементьева О.І., Піліпейко С.О. Значення та принципи проектування малих архітектурних форм / О.І. Дементьева, С.О. Піліпейко // Науково-парктична конференція викладачів, молодих вчених та студентів (17 листопада 2017 року, м. Херсон). – Херсон, ДВНЗ «ХДАУ». – С. 188–122.
5. Дементьева О.І., Яковенко А.С. Особливості озеленення території загальноосвітніх закладів / О.І. Дементьева, А.С. Яковенко // Науково-парктична конференція викладачів, молодих вчених та студентів – Херсон, ДВНЗ «ХДАУ», 2018 – С. 90–92.
6. Дементьева О.І., Омелянова В.Ю. Асортимент рослин для озеленення меморіального комплексу / О.І. Дементьева, В.Ю. Омелянова // Науково-парктична конференція викладачів, молодих вчених та студентів – Херсон, ДВНЗ «ХДАУ», 2018 – с. 88–90.
7. Дементьева О.І., Яковенко А. Підбір асортименту рослин для озеленення пришкольної території /Збалансоване природокористування: погляд у майбутнє // Матер. наук.-практ. інтернет-конф. викладачів, молодих вчених та студентів (01–02 листопада 2018 р., м. Херсон) – С. 181–185.
8. Дементьева О.І., Гриньок А., Кошуба М. Особливості благоустрою та озеленення територій загальноосвітніх навчальних закладів / О.І. Дементьева, А. Гриньок, М. Кошуба // Матеріали наукової інтернет-конференції: «Наукове забезпечення раціонального використання природних ресурсів акваторій та територій степової зони України, (02-03 жовтня 2019 р., м. Херсон) – С. 124–127.
9. Дементьева О.І. Кошуба М., Гриньок А., Особливості озеленення території дошкільних навчальних закладів / М. Кошуба, А. Гриньок, О.І. Дементьева // Матеріали наукової інтернет-конференції: «Наукове забезпечення раціонального використання природних ресурсів акваторій та територій степової зони України», (02-03 жовтня 2019 р., м. Херсон) – С. 130–133.
10. Дементьева О.І. Толмачов М.А. Проектування насаджень для озеленення території обмеженого користування: Матер. ІV Міжнародна наук.-практ. конференції «Актуальні проблеми озеленення населених місць: освіта, наука, виробництво, мистецтво формування ландшафту» (м. Біла Церква, 14–16 травня 2020 р.). С. 19–23.
11. Дементьева О.І., Брит А.О. Проект озеленення та реконструкції об'єкту садово-паркового будівництва обмеженого користування Херсонської області / О.І. Дементьева, А.О. Брит // Матеріали ІІ міжнар. наук.-практ. конференції: «Роль наук про землю в народному господарстві: стан і перспективи» (20 березня 2020 р., м. Херсон) – С.69–75.
12. Дементьева О.І., Руднік Д. Аналіз стану благоустрою та озеленення території обмеженого користування / О.І. Дементьева, Д. Руднік // Матеріали ІІ міжнар. наук.-практ. конференції: «Роль наук про землю в народному господарстві: стан і перспективи» (20 березня 2020 р., м. Херсон) – С.75–80.
13. Дементьева О.І. Голуб В.А. Розробка проекту ремонту та реконструкції зеленої зони загальноосвітнього навчального закладу міста Херсон. Do desenvolvimento mundial como resultado de realizações em ciência e investigação científica: Coleção de trabalhos

	<p>científicos «ΛΟΓΟΣ» com materiais da conferência científicoprática internacional (Vol. 1), 9 de outubro de 2020. Lisboa, Portugal: Plataforma Científica Europeia. С. 118–120. DOI 10.36074/09.10.2020.v1.36</p> <p>14. Дементьєва О.І., Токар Н.М. Створення проекту реконструкції та озеленення території закладу освіти в Херсонській області. Tendances scientifiques de la recherche fondamentale et appliquée: collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la conférence scientifique et pratique internationale (Vol. 1), 30 octobre, 2020. Strasbourg, République française: Plateforme scientifique européenne. С. 63–64. DOI 10.36074/30.10.2020.v1.21.</p> <p>15. Дементьєва О.І., Котовська Ю.С., Дерконос М.О. Підбір асортименту декоративних рослин для озеленення храмів та соборів міста Херсон. Tendances scientifiques de la recherche fondamentale et appliquée: collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la conférence scientifique et pratique internationale (Vol. 1), 30 octobre, 2020. Strasbourg, République française: Plateforme scientifique européenne. С.61–62. DOI 10.36074/30.10.2020.v1.20.</p> <p>16. Дементьєва О.І., Жиленко Н.В. Створення проекту реконструкції зеленої зони центральної садиби державного підприємства «Олешківське лісомисливське господарство». III Международная научно-практическая конференция «Priority directions of science and technology development» (22-24 листопада 2020 р, Киев). С. 36–40.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>1. Квіткове оформлення в ландшафтному дизайні – [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ua.referat.com/Квіткове_оформлення_в_ландшафтному_дизайні.</p> <p>2. Основи ландшафтного дизайну. Озеленення населених місць. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://knowledge.allbest.ru/construction/2c0a65625a2ac79b5c43a88421306c27_0.html</p> <p>3. Благоустрій та озеленення території. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ukrefs.com.ua/print:page,1,185786-Blagoustrojstvo-i-ozeleneniya-territorii.html.</p> <p>4. Ландшафтна реконструкція міських садів і парків. Основи реконструкції, відтворення та формування зелених насаджень на території житлової забудови : Електронний ресурс Режим доступу: http://mov.pl.ua/wp-content/uploads/2015/07/Lektsiya-17.pdf.</p> <p>5. Соботович А.Л. Видовий склад трав'янистих рослин фітоценозів в умовах різного рекреаційного навантаження // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/2010_147/zmist.html</p> <p>6. Державні санітарні правила та норми «Влаштування, обладнання, утримання дошкільних навчальних закладів та організації життєдіяльності дітей» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1370-13</p> <p>7. Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів: Державні будівельні норми України (ДБН В.2.2-4- 97). – Київ, 199. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://specteh.dn.ua/images/stories/normativnye_dokumenty/dbn_v.2.2-4-97.budinki_sporudi_dityach.pdf</p>